

JURYBEOORDELING DAP23

De 8 genomineerde projecten, in willekeurige volgorde

**Door: Bart van Leeuwen, Maxime Meessen, Carmen Vandermolen en Lieneke van Campen –
14.09.2023**

Vernieuwbouw basisschool **Het Stroomdal**, Zuidlaren

Ontwerper: 12WAT Architecten

Oprachtgever: CKC Drenthe

Het Stroomdal is het eerste bezoek van de jury aan de genomineerde projecten. De jury was onder andere erg enthousiast over de integratie tussen leerconcept en gebouw, de ruimtelijke kwaliteiten van de klaslokalen, de relatie tussen binnen en buiten en de betrokkenheid van docenten en leerlingen tijdens het proces.

We ontdekken bij binnenkomst dat ‘lezen’ een centraal onderdeel is van het leerconcept. Mooi om te zien hoe dit een prominente plek heeft gekregen in het ontwerp en hoe deze leesplekken, zowel binnen als buiten, door de leerlingen zichtbaar goed gebruikt worden.

De klaslokalen getuigen van een bijzondere ruimtelijke kwaliteit door de keuze voor het behouden van de bestaande contouren en enkel de hoogte aan te passen. Een slimme keuze die de kansen van behoud laten zien. Tevens vernemen we dat deze en andere slimme keuzes tot stand zijn gekomen middels een dialoog tussen opdrachtgever en architect.

De jury was over het gevelontwerp iets minder enthousiast. Hoewel het een speelse en vrolijke gevel is, vinden we het verbeelden van de naam wel erg letterlijk genomen. De gevel is uitgevoerd in een wat grove materialisatie en detaillering en afgewerkt met een overheersende daklijst. We missen een bepaalde mate van verfijning die we bijvoorbeeld wel terugzien in het oorspronkelijke gebouw.

Tot slot is de jury zeer te spreken over de relatie tussen binnen en buiten. Deze wordt versterkt door het toepassen van openslaande deuren in alle klaslokalen met daaraan ieder een eigen buitenterras. Het voegt licht, lucht en een bepaald gevoel van vrijheid toe.

De jury vond het een verrassend ontwerp en vond het mede dankzij het warme onthaal erg geslaagd!

Transformatie keuterij tot woonhuis **Drents Rood**, Paterswolde

Ontwerper: Jan Clots & David de Boer, +PEIL Architectuur en stedenbouw

Opdrachtgever: Peter en Kim van Steenwijk

De jury is zeer enthousiast over het ontwerp van het Drents Rood. Met name over de keuze om de voormalige keuterij niet in te slopen maar om deels te behouden en er opnieuw een alzijdig gebouw van te maken.

De keuterij is een typologie die veel voorkomt in Drenthe. Doordat de functie steeds minder passend is bij deze tijd dreigt dit en ander agrarische erfgoed steeds vaker te verdwijnen. Door het een nieuwe functie te geven en het bestaand erfgoed te ontwikkelen, krijgt het verleden van deze plek weer een toekomst en blijft de Drentse identiteit behouden. De jury ziet dit als voorbeeld voor de toekomstige aanpak van agrarische erfgoed.

Over het gevelontwerp is de jury zeer te spreken. Oud- en nieuw vormen samen één maar zijn ieder ook afzonderlijk af te lezen. Er is een mooie balans gevonden tussen eenheid en contrast voortkomend uit juiste afwegingen in detaillering, materiaalkeuze en kleur. Daar waar de detaillering bij de bestaande gevel traditioneel is, is de detaillering bij het nieuwe gedeelte strak en verfijnd. Een detaillering die aandacht en geduld heeft gevergd en getuigt van waar vakmanschap. Een plezier voor het oog!

Daar waar nodig zijn er in de gevel nieuwe raamopeningen aangebracht, niet alleen om prettige lichte ruimtes te creëren maar ook bepaalde zichtlijnen. Deze zichtlijnen versterken de relatie tussen binnen en buiten.

We kunnen duidelijk zien dat iedere ruimte aan de binnenzijde met aandacht is ontworpen. Een prachtige vide die de ruimtelijkheid van de keuken vergroot, vast meubilair ingezet als architectonische elementen en een knap gedetailleerde schuifdeur, zodat deze kan verdwijnen in een schuin plafondvlak. We merken al snel dat de architect het vertrouwen en de vrijheid heeft gekregen van de opdrachtgevers; dit getuigt van goed opdrachtgeverschap!

Tot slot ziet de jury dat ook duurzaamheid een integraal onderdeel is van het ontwerp. Naast het bijzonder goed isoleren, het toepassen van triple glas en een goed installatieconcept zijn er ook een paar slimme circulaire materiaalkeuzes gemaakt. Zo was de jury enthousiast over de mix van afgekeurde dakpannen die door haar nuances ook passend zijn voor het ontwerp.

Drents Rood is een compleet ontwerp, vertelt een verhaal en is een parel voor het oog.

Hospice **Het Alteveer**, Assen

Ontwerper: Jens Wind, HJK Architecten

Opdrachtgever: Stichting Hospice Noord- en Midden-Drenthe

Hospice Het Alteveer is gelegen op het terrein van een voormalig tuincentrum. Een bestaand woonhuis is getransformeerd tot kantoorruimte en gekoppeld daaraan is een nieuw schuurvolume gerealiseerd.

De jury heeft waardering voor de huiselijke sfeer van het hospice. De kleinschaligheid is binnen goed voelbaar en geeft het hospice daarmee een intiem karakter. De verhouding tussen de gangen en kamers lijkt vooral functioneel ingestoken. Op een aantal onderdelen ontbreekt in het ontwerp de integraliteit tussen gebouw en techniek. Zo zijn de akoestische plafonds niet geïntegreerd.

De appartementen waar de cliënten verblijven zijn netjes en voelen prettig aan. Elke kamer grenst aan een eigen buitenruimte die weer aansluit op de verzorgde tuin. Zo heeft elke patiënt een eigen plek, maar is er ook ruimte voor het collectief.

De buitenzijde is degelijk ontworpen. Wel vindt de jury het een gemiste kans dat er niet gekozen is voor echt hout als gevel materiaal. Desondanks is het hospice een aangename plek die zorgvuldig en met aandacht is vormgegeven.

Transformatie en herinrichting **Koopmansplein**, Assen

Ontwerper: OKRA Landschapsarchitecten

Opdrachtgever: gemeente Assen

De gemeente Assen had voor het Koopmansplein vier ontwerpbureaus uitgenodigd om mee te doen aan de publieksprijsvraag voor de herinrichting van het plein. Assenaren hadden aangegeven dat het plein groener, gezelliger en kindvriendelijker moest worden. Het ontwerp van Okra landschapsarchitecten is als winnende ontwerp gekozen.

De jury is verheugd te zien dat het plein goed gebruikt wordt. Het is multifunctioneel en voor alle doelgroepen is er wat te zien en te beleven. De terrassen langs de randen werken goed en zitten vol, terwijl kinderen spelen op het klimhunebed dat samen met de Kinderraad van Assen is bedacht. Grote beplantingsvakken langs de randen dragen bij aan het vergroenen van het plein en zorgen voor een verzachtende werking op het stenige plein. Een rijk palet aan bloeiende vaste planten en bomen geeft antwoord op de wensen van de bewoners.

Het regenwater wordt in het midden van het plein opgevangen en zichtbaar gemaakt door middel van spuitertjes, altijd leuk! Die zorgen voor vermaak, levendigheid en verkoeling. Wel komt het hart van het plein nogal hard over en op een bloedhete dag als vandaag geeft het weinig verkoeling.

Het verblijfsgebied aan de zuidzijde van het plein voorziet in groenvakken met grote bomen en vaste planten. Tussen de groenvakken is voldoende zitgelegenheid. Het lijkt erop dat het fietsparkeren niet voldoende aandacht heeft gekregen in het ontwerpproces of in handhaving, waardoor het een wat rommelig beeld geeft.

Als kritische noot vraagt de jury zich af of een dergelijke publieksprijsvraag het beste ruimtelijke ontwerp oplevert. Toch zien we een plein met veel potentie voor de stad en hebben wij er alle vertrouwen in dat het voldoet aan de wensen van de bewoners en ondernemers en het als aanjager voor stedelijke ontwikkeling een stevige rol kan vervullen. Daarnaast is er ook lof voor het betrekken van de inwoners bij de ontwerp- en aanlegfase.

Kaswoning **Sprout**, Beilen

Ontwerper: Jaap Le, Woonpioniers

Opdrachtgever: de bewoners

In de Beilense wijk Lievingerveld bezochten we de kaswoning Sprout. De ligging van de woning charmeert. De woning wordt omarmd door zijn tuin met kronkelige wandelpaden, omgeven door wilde kleurrijke bloemen.

We ontmoeten er de bewoonster, en bewonderen haar keuze om doelbewust compact te gaan wonen als gezin.

In nauwe samenwerking met het architectenbureau, Woonpioniers, slagen ze erin om een duurzaam woningconcept te realiseren waarbij woning en wintertuin samen één volume vormen, passend in zijn groene omgeving. De zorgvuldig gekozen materialen en raamopeningen dragen bij aan een geslaagde relatie met de buitenruimte.

Er werd doelbewust nagedacht over de aanéenschakeling van de verschillende ruimtes teneinde zo compact mogelijk te wonen. Planmatig zit het goed in elkaar, een compacte gezinswoning is het zeker en vast, maar met de groei van de kinderen in de toekomst misschien ook net iets te compact?

Op de dag van ons bezoek, wanneer de zon volop scheen en de buitentemperatuur naar eind de 20° steeg, moeten we toegeven dat de wintertuin niet meer kon dienen als verblijfsplek. Daar waar de wintertuin het concept van de woning vormt, een polyvalente ruimte ter aanvulling van het geïsoleerde woonvolume als uitbreiding van de leefruimte, zien we het eerder als een functionele ruimte.

Evenwel zijn we ervan overtuigd dat de Kaswoning een mooi en geslaagd project is. Een voorbeeld van duurzaam en betaalbaar wonen in een rustige groene omgeving. Een project als waardevolle inspiratie voor toekomstige (kas)projecten.

Ziekenhuis en revalidatiecentrum **Isala**, Meppel

Ontwerper: Vakwerk Architecten

Opdrachtgever: Zorggroep Noorderboog

Gelegen naast het oude ziekenhuis bezoeken we het nieuwe streekziekenhuis.

Op het eerste gezicht ontdekken we een groot gebouw, passend in zijn omgeving. De horizontale vorm van het ziekenhuis en zijn groendaken zorgen voor een geslaagde invulling in het bestaande landschap.

Het gewenste lichtspel op de gevelafwerking van gevouwen aluminiumplaten en bijhorende reflectie van de zon ervaren we niet. De gekozen gevelafwerking voelt eerder hard aan en is volgens ons in groot contrast met de aangename zachte groene omgeving rondom het ziekenhuis.

Daar waar de gevelafwerking van het ziekenhuis ons eerder afschrikt, zijn we zodra we binnenwandelen zeer aangenaam verrast. Het entreegebied nodigt uit. Het daglicht valt natuurlijk binnen, vanuit de brede gangen worden meerdere uitzichten naar de buitenomgeving gecreëerd die zorgen voor verbondenheid met naastliggende natuur.

We worden rondgeleid in het ziekenhuis en merken meteen dat het grondplan zeer sterk in elkaar zit. Het personeel circuleert hoofdzakelijk langs de centrale patio's in het gebouw, terwijl de ruimtes voor patiënten steeds aan de gevel zijn geplaatst.

De meeste functies van het ziekenhuis bevinden zich op de begane grond. Enkel wanneer er sprake is van een opname wordt de patiënt naar een hoger gelegen verdieping gebracht. In de gangen worden hoeken afgerond waar het kan. Het personeel krijgt er werkplekken zodat ze steeds in nabijheid van de patiënten zijn.

In tegenstelling tot de materiaalkeuze aan de buitenkant, appreciëren we enorm de gemaakte keuzes in kleuren en texturen in het interieur. De zachte en warme tinten voelen vriendelijk aan en zorgen voor een rustgevende en huiselijke sfeer.

Dit geldt ook voor subtiele ingrepen zoals het herhalend patroon van messing bladeren in de vloer of de tekeningen van dieren en planten op de wanden; die dragen bij aan de warme uitstraling van dit zeer geslaagde project.

Piet Soerplein, Havelte

Ontwerper: Polyfern Landscape Architects BV

Opdrachtgever: Gemeente Westerveld en dorpsgemeenschap Havelte

Het Piet Soerplein in Havelte is een ode aan de vergeten luchtvaartpionier Piet Soer, in zijn geboorteplaats. Te midden van een glooiend landschap met natuurlijke beplanting is Polyfern erin geslaagd een nieuw hart voor Havelte te realiseren, door een plein te ontwerpen met een eigen locatie-specifieke identiteit en met een prettige, dorpse maat en schaal.

Het initiatief voor dit plein ligt bij de dorpsgemeenschap, die in goed overleg met de lokale ondernemersvereniging een Ruimtelijk Actieplan heeft opgezet.

Het ontwerp is krachtig in zijn eenvoud en detaillering, maar rijk in zijn beplantingskeuze. Er is fors ingezet op een stevige groenstructuur, die het plein omsluit en zijn rug keert naar de doorgaande wegen. De grote bomen en diversiteit aan vaste planten is een verwijzing naar het stuwwallenlandschap van de Havelterberg.

Het omringende landschap is voelbaar, en dit, samen met de verbeelding van de historische vliegroute van Piet Soer op het plein, maakt het plein locatiespecifiek. De verhoogde beplantingsvakken worden omzoomd door stenen randen die karakteristiek zijn voor het plein en ruimte bieden voor verblijf. Het fietsparkeren is netjes opgelost tussen dezelfde verhoogde plantvakken.

De jury is minder enthousiast over de aansluiting van het plein op de winkels. In onze ogen had de beplantingsrand hier wat steviger aangezet mogen worden en hadden een aantal bomen op het plein en langs de gevels de ruimtelijk beleving van het plein kunnen versterken. Daarnaast had het ook bij kunnen dragen aan wat meer schaduwwerking op het plein. Tijdens ons bezoek waren een aantal auto's te gast op het plein, we hadden dat niet zo verwacht, maar we begrijpen dat hier keuzes gemaakt zijn.

Ontwerpen is kiezen, en dat is wat Polyfern gedaan heeft. Zeker wanneer de inspraak een grote rol speelt is het belangrijk om het ontwerp niet een optelsom van veel leuke ideeën te laten zijn en tegelijkertijd ruimte te bieden voor activiteiten en initiatieven. De ontwerpers hebben de regie gehouden en daar is veel bewondering voor.

Ecologische sociale huurwoningen, Exloo

Ontwerper: Titus Mars, DAAD

Opdrachtgever: Stichting Woonservice Drenthe

De ecologische woningen in Exloo zijn zorgvuldig en met aandacht voor detail ontworpen. Hoge duurzame ambities zijn gecombineerd met vakmanschap. De scherpe keuzen van de architect in het ontwerp pakken goed uit. Zo is budget vrijgemaakt voor een royale raampartij aan de voorzijde van de woning. Deze raampartij geeft enerzijds kwaliteit aan de gevel en zorgt anderzijds voor een fraai uitzicht vanuit de woning op het landschap.

Waar de buitenzijde van de woning fraai is vormgegeven en de relatie met het landschap aan de voorzijde sterk is, is de binnenzijde vrij traditioneel. Het oogt daar als een doorsnee sociale huurwoning. Ook is de jury van mening dat de potentie van een sterke relatie tussen het interieur en de royale achtertuin niet volledig is benut.

De jury spreekt haar lof uit voor zowel opdrachtgever als architect voor de ambitie in de opgave en het uiteindelijke resultaat. Zeker als ook in ogeschouw wordt genomen dat de bewoonster die we spraken onder aan de streep voor de gezamenlijke kosten van huur en energie minder kwijt is dan voor haar vorige, tochtige woning. Het mooiste van het project was misschien wel de trots op haar huis van deze bewoonster, ze straalde ervan!

De jury meent dat deze ecologische woningen een voorbeeldproject zijn voor een belangrijke, dubbele opgave: de noodzakelijke bouw van vele sociale huurwoningen én de noodzaak om duurzaam en energiezuinig, dus ecologisch bouwen en wonen bereikbaar te maken voor inkomensgroepen die zich weinig luxe kunnen permitteren. Dit project legt daarmee de lat voor sociale woningbouw - niet alleen voor Drenthe, maar voor heel Nederland - op grotere hoogte.